

TÜBİTAK ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU YÖNETMELİĞİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 - (1) Bu Yönetmeliğin amacı, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunun görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esaslarını belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2 - (1) Bu Yönetmelik;

a) Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumuna önerilen, Kurum tarafından desteklenen, sonuçlanan akademik projeler ve destekler, teşvik-ödül faaliyetleri ile Kurum tarafından yayımlanmış veya Kuruma yayımlanmak üzere gönderilmiş bulunan her türlü yayınla ilgili,

b) Kurumun değerlendirme, izleme ve karar verme süreçlerinde yer alan hakem, danışman, uzman, editör, panelist, moderatör, izleyici, raportör, komite veya kurul üyesi ve benzeri görevlilerin bu görevleriyle ilgili,

etik kural ihlallerine ilişkin konuları kapsar.

Dayanak

MADDE 3 - (1) Bu Yönetmelik, 17/07/1963 tarihli ve 278 sayılı Türkiye Bilimsel Araştırma Kurumu Kurulması Hakkında Kanununun 1 inci, 3 üncü, 4 üncü, 5 inci maddeleri ile TÜBİTAK Bilim Kurulunun Çalışma Usul ve Esaslarına İlişkin Yönetmelik'in 4 üncü, 4/A maddesinin 1 inci fıkrasının e) ve f) bendlerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 - (1) Bu Yönetmelikte geçen;

a) Başkan: Kurum Başkanını,

b) Başkanlık: Kurum Başkanlığını,

c) Bilim Kurulu: TÜBİTAK Bilim Kurulunu,

ç) İtiraz: Bu Yönetmelik kapsamında TÜBİTAK'a yapılan itirazı,

d) Kurul: TÜBİTAK Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunu (AYEK),

e) Kurul Başkanı: AYEK Başkanını,

f) Kurum: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumunu (TÜBİTAK) ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Kurulun Oluşumu, Görevleri, Çalışma Usulü ve Danışmanlar

Kurulun oluşumu

MADDE 5 - (1) Kurul, Başkan tarafından önerilen adaylar arasından Bilim Kurulu tarafından dört yıl için seçilen, en az biri hukukçu olmak üzere sosyal ve beşeri bilimler, temel

bilimler, sağlık bilimleri ve mühendislik alanlarına mensup toplam dokuz üyeden oluşur. Bir ye en fazla iki dönem için seçilebilir.

(2) Bilim Kurulu, Kurul yelerinden birini Kurul Başkanı olarak belirler. Kurul dört yıl için kendi yeleri arasından bir başkan vekili seçer. Kurul Başkanının yokluğunda, Kurula başkan vekili başkanlık eder.

(3) Kurul her ay en az bir kez düzenli olarak toplanır. Kurul kararıyla daha fazla toplantı yapılabilir. Kurulun toplantı yeter sayısı altı, karar yeter sayısı beştir. Toplantıların yeri, günü ve saati her yılın Ocak ayının ilk toplantısında belirlenir ve gerektiğinde Kurul kararı ile değiştirilebilir.

(4) Kurul toplantılarına mazeret bildirmeksizin üst üste iki defa ya da on iki ay içinde toplam dört defa katılmayan üyenin yeliği kendiliğinden düşer.

(5) Araştırma ve yayın etiğine aykırı davranışları saptanmış bulunan kişiler Kurul yesi ve danışman olamazlar.

(6) Kurul Başkan ve yelerine Bilim Kurulu tarafından belirlenen tutarlarda huzur hakkı ödenir.

Kurulun görevleri

MADDE 6 - (1) Kurulun görevleri aşağıda belirtilmiştir:

a) Araştırma ve yayın etiğine ilişkin çalışmalar yaparak etik ve bilimsel ltler konusunda farkındalık oluşturmak ve etik kurallara aykırı davranışları önlemektir.

b) Bu Yönetmeliğin kapsamına giren etik konularını incelemek, gerektiğinde alanında uzmanlık sahibi olanlardan veya Kurum birimlerinden görüş almak, ilgili kişilerle yazışma yapmak, bilgi, açıklama ya da savunma istemek, inceleme sonuçlarını ve varsa yaptırım önerilerini Başkan'a sunmak.

(2) İnsanlar ve hayvanlar üzerinde yapılan araştırmalarda insan etiği ve hayvan etiği konuları Kurulun görev alanı dışındadır. Bu alanlarda etik kural ihlali şüphesi ortaya çıktığında bilgi ve belgeler, gereği yapılmak üzere ilgili kurum veya kuruluşlara gönderilir.

(3) Kurulca gerek görülmesi durumunda uygulama birliği sağlamak için ilke kararlar alarak Başkan onayına sunmak.

Kurulun alışma usulü

MADDE 7 - (1) Etik kural ihlali iddiasını içeren başvurular, Başkan tarafından inceleme yapılması için Kurula sevk edilir.

(2) Toplantı gündemi Kurul Başkanı tarafından hazırlanır ve toplantı ncesi Kurula sunulur.

(3) Gündemde yer alan inceleme konuları, öncelikle Kurulun görev alanına girip girmediği yönünden değerlendirilir. Kapsam dışı olduğuna karar verilen konu işlemden kaldırılır. Kurulun görev alanına girdiğine karar verilen konu ile ilgili olarak, inceleme sürecindeki ilgili kişilerin, Kurumca desteklenme kararı verilen veya yürütülmekte olan her türlü proje ve etkinliklerinin devam edip etmemesi, Kuruma yapacağı yeni başvurularının kabul edilip edilmemesi, Kurum yayın organlarında yayın ve Kurum destekli toplantılarda sunum yapıp yapmaması, Kurumun iş ve değerlendirme süreçlerinde görev alıp almaması ve varsa bu görevlerinin durumu hakkında Kurul tarafından karar verilir. Kurulun görev alanına girdiğine karar verilen konu ile ilgili olarak Kurul yeleri arasından bir raporr belirlenir.

Raportör yaptığı ön inceleme sonucunda değerlendirmesini veya Ön İnceleme Raporunu Kurula sunar. Yapılan değerlendirme sonucunda Kurul, ilgi konuda incelemenin devamına veya etik kural ihlali olmadığına karar verir.

(4) Kurul, incelemenin herhangi bir aşamasında bir veya daha fazla danışmandan ve/veya Kurum birimlerinden görüş alınmasına, etik kural ihlalinde bulunduğu iddia edilen kişiden iddialar hakkında açıklama veya savunma istenmesine karar verebilir. Etik kural ihlali kararı verilebilmesi için, kişinin savunmasının alınması gereklidir. Ancak ilgili kişinin, Kurulun bu yöndeki yazılı talebinin kendisine ulaştığı tarihten itibaren geçerli mazereti olmaksızın bir ay içinde cevap vermemesi durumunda, savunma hakkından feragat etmiş sayılır, bu durumda mevcut bilgi, belge ve delillere göre incelemeye devam edilir.

(5) Raportör mevcut bilgi, belge ve delilleri değerlendirerek Nihai İnceleme Raporunu hazırlar ve Kurula sunar. Kurul konu hakkındaki son değerlendirmesini yaparak karar verir.

(6) Kurul kararları Kurul Başkanı tarafından Başkana sunulur. Etik kural ihlali tespit edilen kişi ile ilgili olarak, Kurul tarafından yaptırım önerilmesine karar verilmesi durumunda yaptırımın Başkan tarafından onaylanması gerekir ve kişinin Kurumla ilişkisinin akıbetine Kurul önerisiyle Başkan tarafından karar verilir. Başkan; önerilen yaptırım süresini somut olayın niteliğini nazara alarak ve gerekçesi belirtilmek suretiyle, 10 uncu maddede belirtilen azami yaptırım süreleri göz önüne alınmaksızın 1/3 oranında artırma veya azaltma kararı verebilir. Kurul kararı, yeniden incelenmek üzere gerekçesiyle birlikte Başkan tarafından iade edilebilir.

(7) Etik kural ihlali incelemesi yapılan kişi, etik kural ihlali tespiti yapılmış olması veya kendisinden açıklama veya savunma alınmış olması durumlarında alınan kararlar ilgili olarak Başkanlık tarafından yazılı olarak bilgilendirilir. Alınan karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 15 (on beş) gün içerisinde itiraz edilebilir. İtiraz başvuruları incelenmek üzere Başkan tarafından Kurula sevk edilir.

(8) Etik kural ihlali iddiasında bulunan kişi/kişiler, alınan kararlar ilgili olarak Kurul Başkanı tarafından yazılı olarak bilgilendirilir.

(9) Kurul üyelerine inceleme maksadıyla verilen her türlü belge, karar sonrası Kurul Başkanlığına iade edilir veya imha edilir.

(10) Kurulun inceleme sürecinde danışman, Kurum içi birimler ve söz konusu etik kural ihlali ile ilgili tüm kişiler ile yapılacak yazışmalar Kurul Başkanı; diğer kurum ve kuruluşlarla yapılacak yazışmalar Başkanlık aracılığıyla yapılır.

(11) Tüm inceleme ve değerlendirmelerin Kurul tarafından gündeme alınmasından itibaren 6 (altı) ayda tamamlanması esastır. Ancak sürecin uzaması durumunda Kurul uzama gerekçesini Başkanlığa iletir.

Danışmanlar

MADDE 8 - (1) Kurul gerekli görmesi halinde inceleme konusunda bir veya daha fazla danışmanın görüşüne başvurabilir. Görevlendirilen danışman ilgili dosya üzerinde gizlilik ilkesine uygun olarak yapacağı inceleme sonuçlarını en geç bir ay içinde rapor halinde Kurula sunar. Danışmanın talebi ve Kurulun uygun görmesi hâlinde ek süre verilebilir. Danışmanın talep ettiği bilgi ve belgeler Kurul Başkanlığı aracılığıyla sağlanır.

(2) Danışmana ödenecek ücret, Araştırma Destek Programları Başkanlığı tarafından yürütülen 1001 Programı için Proje Önerisi Değerlendirme ücreti olarak Bilim Kurulu

tarafından belirlenen tutarın üç katını aşmamak üzere Kurulun önerisiyle Başkan tarafından belirlenir.

(3) Kurul, gerektiğinde danışmanı toplantı için davet edebilir. Bu durumda danışmanın seyahat ve konaklama masrafları Kurum tarafından karşılanır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Etik Kurallara Aykırı Davranışlar, Uyarı ve Yaptırımlar

Etik kurallara aykırı davranışlar

MADDE 9 - (1) Etiğe aykırı başlıca davranışlar şunlardır:

- a) Uydurma: Hayali veriler sunmak, rapor etmek veya yayımlamak,
- b) Çarpıtma: Değişik sonuç verebilecek şekilde araştırma araç gereçleri, işlemleri veya kayıtlarında değişiklik yapmak veya sonuçları değiştirmek,
- c) Aşırma: Başkalarının fikirlerini, yöntemlerini, verilerini, yazılarını ve şekillerini sahiplerine usulüne uygun atıf yapmadan kullanmak veya gerektiğinde sahiplerinden izin almadan kendisine aitmiş gibi kullanmak,
- ç) Tekrar yayım: Bir araştırmanın sonuçlarını, daha önce yayımlanma durumunu belirtmeden birden fazla kez yayımlamak veya yayımlamak için girişimde bulunmak,
- d) Dilimleme: Bir araştırmanın sonuçlarını, araştırmanın bütünlüğünü bozacak şekilde ve uygun olmayan biçimde parçalara ayırarak birden fazla sayıda yayın yapmak veya yayın yapmak için girişimde bulunmak,
- e) Destekleyen kuruluşu belirtmeme: Desteklenerek yürütülen araştırmaların sonuçlarını içeren sunum veya yayınlarda destek veren kurum ya da kuruluşun desteğinin belirtilmesi gerekirken belirtmemek,
- f) Haksız yazarlık: Birden fazla araştırmacıyla yapılan araştırmaların sonuçlarının sunum veya yayımında, yazarlık sıfatını hak edecek düzeyde katkısı bulunanın ismini çıkarmak, yazarlık sıfatını hak edecek düzeyde katkısı olmayanı yazar olarak eklemek veya yazar sıralamasını uygun olmayan bir biçimde düzenlemek,
- g) Yayımlanmış veya yayına sunulmuş kendi çalışmasından usulüne uygun olarak kaynak göstermeden alıntı yapmak,
- ğ) Kurumca sağlanan kaynakları amacına veya usulüne aykırı biçimde kullanmak,
- h) Kabul ve taahhüt beyanlarına uymama: Kuruma sunulan araştırma, yayın ve diğer faaliyetlerde öngörülen kabul ve taahhüt beyanlarına uymamak, doğru olmayan, yanıltıcı veya eksik beyanda bulunmak,
- ı) Görevi ihmal veya kötüye kullanma: Kurumun iş ve değerlendirme süreçlerinde yer alan hakem, danışman, uzman, editör, panelist, moderatör, izleyici, raportör, komite veya kurul üyeliği ve benzeri görevleri yerine getirirken usulüne uygun davranmamak, görevi ihmal etmek veya kötüye kullanmak,
- i) Asılsız veya dayanaksız olarak etik kural ihlali iddiasında bulunmak.

Uyarı ve Yaptırımlar

MADDE 10 –(1) Etik kural ihlali tespiti yapılması durumunda, kurul etik kural ihlalinin kasıt ya da ağır ihmal sonucu gerçekleşmediğine karar verirse, ilgili kişi bundan sonraki

bilimsel çalışmalarında daha dikkatli olması konusunda Kurul Başkanı tarafından yazılı olarak uyarılır.

(2) Etik kurallara aykırı davranışın kasıt ya da ağır ihmal sonucu gerçekleşmesi, inandırıcı ve yeterli belgelerle ispatlanması durumunda; Başkanlık onay tarihinden başlamak üzere söz konusu eylemin niteliği, kusurun ağırlığı ve yaptırım kararının sonuçları da dikkate alınarak kişilere üçüncü fıkrada sayılan yaptırımlar uygulanır.

(3) Kasıt ya da ağır ihmalle gerçekleştirilen fiiller aşağıda belirtilmiştir:

a) “Destekleyen kuruluşu belirtmeme” veya “Yayımlanmış veya yayına sunulmuş kendi çalışmasından usulüne uygun olarak kaynak göstermeden alıntı yapmak” hallerinde altı aydan bir yıla kadar,

b) “Kabul ve taahhüt beyanlarına uymama” hallerinde bir yıldan üç yıla kadar,

c) “Tekrar yayım” veya “Dilimleme” hallerinde bir yıldan iki yıla kadar,

ç) “Uydurma”, “Çarpıtma”, “Aşırma”, “Haksız Yazarlık”, “Kurumca sağlanan kaynakları amacına veya usulüne aykırı biçimde kullanmak” veya “Görevi ihmal veya kötüye kullanma” hallerinde bir yıldan beş yıla kadar,

d) Asılsız ihbarda bulunan kişi veya kişilere ihbarının asılsız çıktığı bildirilir ve bir daha ihbar bildirimini kabul edilmeyeceği duyurulur. Bu kişi veya kişilerin bir yıl süre ile proje süreçlerinin sürdürülmemesine ve proje/projeleri yürürlükte ise proje/projelerinin teşvik ikramiyesinin ödenmemesine dair, yaptırım uygulanmasının Başkana önerilmesine Kurul tarafından karar verilir.

(4) Hakkında yaptırım kararı alınan kişinin, Kuruma önerilen, Kurumca desteklenme kararı verilen veya yürütülmekte olan her türlü proje, burs ve etkinlikteki görevinin devam edip etmemesi, Kuruma yapacağı yeni başvurularının kabul edilip edilmemesi, Kurum yayın organlarında yayın ve Kurum destekli toplantılarda sunum yapıp yapmaması hakkında kusurun ve yaptırım sonuçlarının ağırlığı da dikkate alınarak, Kurulun önerisi ile Başkan tarafından karar verilir. Bu durum, hakkında yaptırım kararı alınan kişiye yazılı olarak bildirilir. Kurum tarafından verilen ödüllere aday gösterilemezler.

(5) Hakkında yaptırım kararı alınan kişi yaptırım süresince, Kurumun iş ve değerlendirme süreçlerinde hakem, danışman, uzman, editör, panelist, moderatör, izleyici, raportör, komite veya kurul üyeliği ve benzeri görevlerde bulunamaz, varsa bu görevleri önerilen yaptırımın Başkan tarafından onaylandığı tarihte sonlandırılır.

(6) Kurum yayınlarında etik kurallara aykırı hususlar içerdiği tespit edilen yayımlanmış yazılar geri çekilmiş sayılır ve bu husus aynı yayının aracılığıyla gerekçesi ile birlikte duyurulur.

(7) Yaptırım uygulanmasına karar verilen durumlarda, söz konusu yaptırım kararı, yaptırım uygulanan kişinin bağlı bulunduğu kurum veya kuruluşların üst yöneticisine “gizli belge” formatında Başkanlık tarafından yazılı olarak bildirilir.

(8) Etik kurallara aykırı davranışı sabit olanlardan Kurum personeli olanlar hakkında ayrıca ilgili mevzuata göre de işlem yapılır.

(9) Yaptırım kararının Başkan tarafından onay tarihinden itibaren beş yıl içinde kişi hakkında yaptırım gerektirecek yeni bir etik kural ihlali tespitinin yapılması halinde yaptırım süresi yarısı kadar artırılır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Zamanaşımı ve Bilginin Gizliliği

Zamanaşımı

Madde 11 - (1) Kurulun incelemeye başlama yetkisi, etik kural ihlali iddiasında bulunulan eylemin gerçekleştiği tarihten itibaren beş yıldır. Üzerinden beş yıl geçmiş olan etik kural ihlali davranışlar, zaman aşımına uğramış sayılır. Etik kural ihlali incelemesi yapılan konunun aynı zamanda suç teşkil etmesi ve ayrıca ceza davası açılması durumunda, Kurulun inceleme yetkisi bakımından da zaman aşımı durmuş sayılır.

Bilginin gizliliği

MADDE 12 - (1) Kurul kararları ve işlem dosyalarının içeriğindeki belgeler, genel düzenlemeler dışında, gizli olduklarından buna göre muhafaza edilmesi ve işlem yapılmasından ilgililer sorumludur.

(2) Kurul kararlarına dayanak oluşturan inceleme ve soruşturma belgeleri ile raportör, danışman, birim isimleri ve raporları gizlidir. Söz konusu bilgi ve belgeler, 09/10/2003 tarihli ve 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu çerçevesinde sadece hakkında inceleme yapılan kişiye; raportör, danışman, uzman, birim ve iddia sahibinin isimleri belirtilmemek suretiyle verilebilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Yürürlükten kaldırılan mevzuat

MADDE 13- Bilim Kurulunun 04/09/2010 tarih ve 189 sayılı toplantısında kabul edilerek 15/10/2010 tarihinde yürürlüğe giren [TÜBİTAK Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Yönetmeliği](#) yürürlükten kaldırılmıştır.

Diğer mevzuata yapılan atıflar

MADDE 14- (1) Bilim Kurulunun 01/02/2003 tarihli ve 108 sayılı toplantısında kabul edilen TÜBİTAK Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Çalışma Esaslarına yapılan atıflar, bu Yönetmeliğe yapılmış sayılır.

Kurul gündeminde yer alan konular

GEÇİCİ MADDE 1 - (1) Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihte Kurul gündeminde yer alan konular hakkında da bu Yönetmeliğin lehe hükümleri uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 2 - (1) Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihte Kurul gündeminde yer alan konular hakkında da bu Yönetmeliğin lehe hükümleri uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 3 - (1) Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmeliğin kabulü tarihinde görev yapmakta olan Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu üyelerinin ve Kurul Başkanının görevi sona erer. Ancak yeni üyeler ve yeni Kurul Başkanı seçilinceye kadar Kurul Başkanı ve Kurul Üyeleri görevlerine devam eder.

Yürürlük

MADDE 15 - (1) Bu Yönetmelik Bilim Kurulu tarafından kabul edildiği tarihte yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 16 - (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu Başkanı yürütür.

Kabul edildiği Bilim Kurulu Kararı	Yürürlüğe Giriş Tarihi
Bilim Kurulu'nun 07/11/2015 tarih ve 247 sayılı toplantısı	07/11/2015
Bilim Kurulu'nun 12/05/2018 tarih ve 277 sayılı toplantısı	12/05/2018